

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. III. An Deus, & Verbum incœpit esse per idiomatum
communicationem dici possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

CERTAMEN I.

Veritas prima propositionis, eiusque sensus statuitur.

Eunom. Ambros. 1. de fide cap. 6. & 7. & lib. 3. cap. 7. Cyrill. 10. Thes. cap. 4. Chrylost. hom. 3. ad Hebræ. in id cap. 1. *Dilexisti iustitiam* Ioannes Maxentius 1. 5. Biblioth. dialogo 2. contra Nestorium cap. 18.

2. Multis hic Vasquez contendit nomen creaturæ, & creationis non pro quacumque re denuo producta, nouaque quauis productione vsurari, sed pro stricta productione rei ex nihilo, quam Deus solus potest exercere, & circa materiam, & animam Christi continuata productione, & conseruatione exercuit, exercebitque: sed certe ea etiam composita, quæ forma constant educibili, eiusque educatione fiunt, à Deo creati dicuntur, ut cibus, & pleræque alia 1. ad Timot. 4. Sap. 5. & 16. & Genes. 1. cœlum, & terra creati dicuntur laxiori quidem nominis acceptione. Et quidem, cum vnio animæ, & materiæ Christi: ac proinde totum ex illis constans per se educi, ac non creati in Vasquez ipsius, & omnium sententia certum sit: nescio quo pacto per se rigide ratione humanitatis totius, à qua, non autem ab eius partibus, denominationes, quæ per idiomatum communicationem Christo, ac Deo conueniunt desumantur, propriè, & per se creatum, & creatura strictè, ac rigide dici, in eius etiam sententia queat. At obicit Vasquez, si creatum absolute, & creator in actu, à quauis productione dici agens possit, ac non ab stricta solum creatione: ergo affectus omnes creati à suis agentibus creati creati, atque illi creatores eorum dici absolute poterunt. sed refert id quidem parui.

3. Vadingo d. 13. dub. 4. num. 55. §. *Dico tertio* circa med. nō admodum refugit consequentiam: imo tacitus videtur admittere: id quod in sensu, & acceptione laxiori parum, nihil videtur absurdi continere, si rationi stemus. Quid enim absurdi erit agentia laxiori acceptione creationis creare. Sed ramen, quia à nemine admissam vidi, nego consequentiam, tanquam absurdam. Neque enim cuius ex causis requisitis ad effectus productionem huius denominationes omnes attribui debent. Ecce ab eadem indiuisibili, etiam formaliter in mea sententia in actioneeductina, quæ ipsissima passio est, materia, & subiectum pati, efficiens vero principium agere dicitur: atque ab eadem indiuisibili visione animal videre dicitur non autem species, à quibus etiam effectiue visio procedit. Cuius ratio est: quia denominationes plures præter formam, à qua sumuntur, vltèrius aliquid in subiecto denominato requirunt, & connotant, ut Symctas, & alia plura. In re igitur præfenti creandi adhuc laxè denominatione non solum productionem requirit, sed ex parte agentis sic denominandi virtutem creatiuam, à qua actioeductina, licet non formaliter, & per se, saltem materialiter oriatur, & fluat: cum autem potentia hæc creatiua in solo Deo sit, non in agentibus creatis, hæc nullatenus adhuc laxè creare, effectiue ab illis creati denominantur, sed à Deo, licet ab illis etiam eadem actione producantur.

QVÆSTIO III.

An Deus, & Verbum incipit esse per idiomatum communicationem dici posse?

Supponitur hanc propositionem *hic homo*, signato Christo, *Christus*, vel *Iesus*, aut *Emmanuel incipit esse*, esse veram, ac proinde ratione personæ directè significatæ à subiecto, quæ eadem est, ac Dei adiectiue sumpti, videtur per propriam idiomatum, & formalem communicationem de Deo idem affirmari posse prædictum: quare primæ illius propositionis sensus verus statuendus primo erit:

DE nomine *hic homo* adiectiue significare, ac pro persona supponi constat, tum ex dictis, tum ex dicendis d. 3. q. 1. idemque est de nominibus, *Iesus*, & *Emmanuel*, quæ personalia dubio procul sunt, licet iuxta suam etymologiam alter *Deus nobiscum*, quare in recto Deum significet, alter saluatorem, quare humanitatem in recto, & Deitatem, quæ opera ad redemptiuum valorem dignificanda erant, in obliquo. De nomine *Christus* Vasquez d. 69. cap. 2. num. 6. 3. *Emmine*, varias apud Patres acceptiones esse docet. Atque apud Damascen. 3. de hde cap. 3. sub init. & Nizetam. 3. Thes. cap. 3. esse nomen personæ in recto cum duplici natura; apud eundem vero Damascen. 4. de fide cap. 6. Origenem in id Ioan. 1. *In principio erat Verbum* explicantem illa Psalm. 44. *Propterea vnxit te Deus Athanas. orat. contra Arrian. post scrm. 4. in ea verba ex *Deus est Verbum* Paulinum Aquilens. lib. sacrosyllabo in Concilio Francfordiense med. pendente contra Felicem, & Elipandum Petri confessionem Math. 16. *Tu es Christus filius Dei viui*, & Concilium Francford. §. *in principio libri sapientia* ad ea 2. ad Titum. *Et aduentum gloria regni Dei Fulgentium* 3. ad Trasimund. cap. 13. init. & 14. post med. & fin. esse nomen naturæ humanæ vnix Deitatis, & personæ diuinæ vniguento, quod connotet in obliquo. Sed tamen arbitror hos Patres nominis etymologiam explicasse, non vero aliquam acceptionem tradidisse à prima: ac proinde Christum significare communi acceptione personam cum duplici natura, diuina, & humana.*

2. Hanc igitur propositionem *hic homo incipit esse*, designato Christo falsam in sensu proprio docent S. Th. q. 16. a. 9. cum Caietano, & affectis Capreol. in 3. d. 11. q. vn. a. 1. concl. 2. Ricard. a. 3. q. 1. Maior. q. 1. post med. Palud. d. 12. q. vn. a. 3. pun. 2. concl. 2. Soar. citata q. 16. a. 9. §. *Nihilominus*. Et Caietanus quidem refert à doctoribus Parisiensibus esse damnatam, & in appellationis gradu ab Alexandro Pa. 6. sed huius damnationis nullum extat fundamentum firmum: Parisiensis vero, sicut aliis euenit, dum gallo impetu potenter sequantur negligit, in fluuio suffocata inde non emanat, quod ipsum de similibus *Christus Emmanuel incipit esse* docere idem Scholastici videntur. Magist. in 3. d. 11. c. vlt. S. Bonau. a. 2. q. 2. Bassol. q. vn. a. 3. §. *Dico ergo*. Durand. q. 1. num. 7. sub distinctione docent. si *hic homo* referatur ad personam diuinam falsas eas propositiones esse, secus, si ad naturam humanam, vel personam ex hac etiam constantem. Scotus in 3. d. 11. q. 3. Licherus q. eadem Alexand. 3. p. q. 6. m. 1. §. 1. Wadingo d. 13. dub. 4. §. *Dico quinto*, veramque propositionem in sensu proprio veram esse docuerunt. Consentit Vasquez proximè c. 4. idem de omnibus enumeratis docet: illa excepta *Emmanuel incipit esse*. Sed ne eam quidem excipi voluit Bernal d. 46. sect. 2. §. 3. qui enumeratas omnes in sensu proprio veras omnino censet, cui & nos subscribimus conclusionibus subiacendis.

3. Dico primo: *Christus incipit esse* vera in sensu proprio absolute est. Probat: quia *Christus* substantiale, & substantiuum concretum est, quod si substantiue, & pro naturis coniunctim in recto, & persona diuina in obliquo; vel sola humanitate in recto, & deitate, ac personalitate diuina in obliquo accipiatur, verum omnino est veramque naturam, vel humanitatem cum deitate, ac personalitate diuina, ac proinde Christum, qui essentialiter ea omnia dicit, & claudit, incepisse esse in tempore, ante quod absolute non fuerat: cum ante illud pars ipsius essentialis, scilicet humanitas,

humanitas, & vnio hypostatica absolute nõ fuerint: maxime, cum sic accepto *Christus* rectum, cui concordat incipit, sic coniunctum ex vtraque natura, vel humanitas sola non sola Deitas, sed est adiectiue, & pro persona *Christus* accipiatur (vt vulgare apud Patres est) atque in rem personam diuinam, cui concordet *incapisse esse* significet: at non illam secundum se nudè, quo pacto æterna est, sed vt habentem humanitatem vnctam, & Deitatem vngentem, siue vnquentum, significat: ea verò ratio æterna non est, sed temporalis, & quæ incarnationis tempore capit: ergo tunc incapisse esse habentem Deitatem de persona Veri verè dicitur. Vnde bene Athanas. serm. de Epiphany. Cyrill. Alex. de recta fide ad Theodos. longe à med. de recta fide ad Regim. longè ab init. Damasce. 4. de fide c. 6. & de incarnat. & gratia Domini nostri Iesu Christi cap. 10. à momento duntaxat incarnationis Verbum, & fuisse, & dici Christum obseruatur. Confirmatur argumento Scoti: quia, licet subiectum albedinis huius informationi præxiterit, tamen vt album, non existit, nisi eo tempore, quo albedine informatur: tuncque, vt album incipit esse non antea: atqui Verbum nomine *Christus* adiectiue sumpto non significat Verbum secundum se, sed vt habens vtramque naturam humanam vnctam, & diuinam vngentem: ergo, ex quo tempore eas habuit, dici debet incapisse, vt nomine *Christus* significatur. Vnde constat non inde inferri posse, ergo Verbum quod est habens incipit esse: tã variatur appellatio à formali ad materiale subiecti.

4. Dico secundò: *Hic homo, Iesus, Emmanuel* incipit esse, verè in sensu proprio dicuntur. Probatur facillè ex dictis: quia, siue in recto dicant naturam, siue personam, eas tamen dicunt, vt coniunctas, & vnitas hypostaticè, quo pacto in tempore esse ceperunt. Licet autem *Emmanuel* iuxta vocis ethymon, *Deus nobiscum* significet, ac Deitas, quæ in recto dicitur æterna sit: at verò, vt nobiscum per vnionem ad humanitatem est, ab æterno non fuit, sed per incarnationis tempus esse cepit. Præterquam quod, licet ea nominis huius ethymologia sit, tamen ad significandum hominem Christum, siue habentem humanitatem impositum est, vt docebamur num. 1. Denique conclusio tota, imò & præcedens confirmabitur amplius ex dicendis certam sequenti.

Dices contra has conclusiones, Iesum, & Christum dici ab æterno absolute fuisse ad Hebr. *Iesus Christus* hari, & *hodie ipse*, & in *secula*. & Ioan. 1. *Hic est de quo dixi, post me venit vir, qui ante me factus est*: ac rursus Cap. 17. *Clarifica me, &c. Clarifica, quàm habuit, prius quam mundus esset*. Sed hæc per idiomatum communicationem dicta de homine Christo ratione Deitatis sunt: quæ non obstant, quominus de eodem ratione humanitatis incapisse esse absolute dicantur.

CERTAMEN II.

Deus, Verbum, Dei filius incipit esse, verè in sensu proprio dicuntur, sed cautè, ob scandalum.

R. Eiciunt propositiones istas Alex. Magister. S. Th. S. Bonau. Bassolis Ricard. Maior. Gabr. Scot. Licher. Durand. Caiet. Capreol. Vasquez, & Soar. citati. Petrus Hurtado d. Ratio communis diuersimodè efformata vnica est, quod vnquamque per suum esse intrinsecum, quo absolute in se est, incipit absolute esse, non autem per extraneum, quo non absolute, sed taliter est. Cum autem esse hominem, extraneum esse, sit Deo, & Verbo, & per quod intrinsecè in se non sint, intrinsecum autem, & per quod in se *Deus*, & Verbum diuinum, sit & æternum, quod vnquam capit, licet esse homo ceperit *Deus*, quã R. P. Christoph. de Ortega de Deo vno & Trino.

do homo capit; Nusquam inde incapisse esse absolute *Deus*, & Verbum dicitur. Cæterum eas propositiones proprio aliquo sensu veras esse docet Vvadingo d. 13. dub. 4. num. 58. §. *dico quinto*, & sequentibus; vbi indifferenter has, & illam *Christus incipit esse* docet, & probat. Docet item speciatim, & in terminis Bernal d. 46. sect. 1. licet male probet veras per idiomatum communicationem esse: qua de re toto cert. 3. idem, ni memoria cado, docuit Lorca non bona fide Scorum referens. Probare quis possit: quia esse hominis, substantiale cum sit, est esse simpliciter: ergo, qui illud esse denovo habet in tempore, sicut *Deus*, qui ex incarnatione habet esse homo, dicitur incipere esse absolute, & simpliciter, est æquiuocatio præclusa per aduersariorum rationem. Solum enim est quæstio an esse adueniens iam constituto Deo per suum esse proprium intrinsecum, possit illum denominare incipientem absolute esse, siue adueniens sit substantiale, & simpliciter esse, vt contra esse accidentale diuiditur, siue non. Etenim esse dentium esse substantiale dentium asserit, atque eo sensu esse simpliciter, & tamen nemo cum dentes illi nascuntur dicitur incipere absolute, & simpliciter esse, vt bene Vvadingo.

2. Dicendum est cum Doctoribus secundæ sententiæ eas propositiones veras in sensu proprio esse. Probatur bene Vvadingo. *Deus* vero, & sensu proprio absolute mortuus est, quia humanitas assumpta verè, ac proprie mortua est: ergo vero, & proprio sensu dicitur, *Deus* incipit esse absolute, quia humanitas assumpta incipit absolute esse. Probatur consequentia: quia mortuus non minus dicitur absolute, non esse intrinsecum mortui à parte post, quàm incipere esse absolute non esse intrinsecum à parte ante incipientis: atqui vtrumque æquè pugnat cum æternitate Dei, & verbi secundum esse intrinsecum. Ergo si ea repugnantia non obstante ratione humanitatis dici de eo absolute potest non esse à parte post, ratione eiusdem dici de eo poterit absolute non esse à parte ante.

Dices nomine mortis, quæ dicit separationem animæ à corpore satis innui non esse, quod per illam absolute tribuitur Deo ratione humanitatis ipsi competere: inceptionem autem non ita, nec humanitatem: ac proinde cum absolute non esse à parte ante, per inceptionem absolute prædicatur de Verbo Arrianimum sonare, ac de esse intrinsecò Dei videtur intelligi. Contra primò: quia mors absolute solum dicit non esse viventis, quod præiuxit, quæ simpliciter substantia viventis esse potest: quare morte insuitur humanitas, quæ Deo secundum se non esse à parte post repugnet: cum autem ei etiam secundum se repugnet non esse à parte ante humanitas, siue eius non esse, æquè Catholicis inuictur, compertumque erit de non esse Dei intrinsecò à parte ante non esse sermonem æquè, atque à parte post. Hæreticis autem, & gentilibus æquè sonabit Definitionem absolute intrinsecè esse Dei *Deus est mortuus* absolute dictum, atque non esse intrinsecum Dei *Deus incipit*: vt Patribus dicentibus *Deus est mortuus*, absolute doctores Ethnici sæpè obiecebant.

3. Probatur secundò: quia in omnium sententiâ hæc propositio est vera in sensu proprio, *Deus*, aut *Verbum* in quantum homo incipit esse, atque in terminis sæpè æquualenter verò passim apud Patres inuenitur: ergo, & hæc est in sensu proprio vera, *Deus*, aut *Verbum incipit esse*. Probatur consequentia: quia prima illa propositio non est de reduplicatiua specificatiua diminutive, vt hæc *Ethiops est albus secundum dentes*, sed de reduplicatiua specificatiua non diminutive, siue strictè specificatiua, vt fatetur Vasquez contra quem agimus, d. 67. c. 3. §. *Ratio* verò num. 11. veru cæterum licet: atqui propositio de reduplicatiua specificatiua strictè, siue non diminutive resoluitur in tres propositiones: alteram, qua de illius subiecto absolute enuntietur prædicatum; alteram, qua terminus specificatus

de eodem subiecto prædicetur: alteram, qua dicatur terminum specificatum esse causam, ob quam prædicatum conueniat subiecto, quod si ex tribus aliqua vera non sit, neque propositio reduplicatiua specificatiua strictè vera erit: ergo hæc illarum trium absolutarum in quas resoluitur continet veritatem: ac proinde ex specificatiua strictè ad singulas, & omnes absolutas illas valet consequentia: atqui tres, in quas præfens reduplicatiua specificatiua strictè resoluitur iuxta generalem præfatam regulam, hæc sunt, *Deus incipit esse homo incipit esse*; & *quia Deus est homo incipit esse*: ergo ex reduplicatiua specificatiua strictè *Deus*, aut *Verbum in quantum homo incipit esse*, quæ vera in sensu proprio est, tenet consequentia ad hanc *Deus incipit esse*, vt vera in sensu proprio sit admittenda: quod si hanc falsam asseras in quouis proprio sensu, & illam de reduplicatiua specificatiua strictè, in qua continetur, falsam in omni sensu proprio fatearis necesse est.

4 Tertiò probatur conclusio: quod sensu proprio verè recens esse, initium, & temporalitatem sumere, & subire dicitur, verè dicitur incipisse esse: atqui *Deus*, & *Verbum recens esse, initium, & temporalitatem subire, sumere* que à Patribus, ac proinde vero in sensu proprio dicitur: ergo verè etiam in sensu proprio *incipisse esse* dicitur. Maior probatur: quia nullo vero sensu aliquid recens, initium sumere, aut temporalitatem subire dicitur, quod ante illud tempus habuerat esse; sed quod ante illud esse non habebat, quod tunc primum habere eis vocibus designatur: quod ipsum est incipere absolute esse: quæ nequeunt ea de aliquo dici absolute, de quo eodem sensu incipere esse absolute dici nequeat. Minor suadet ex Sophronio epist. sæpe citata synodo 6. act. 11. ante med. dicente *recentem hunc ipsum, & sempiternum appellari*. Vbi licet de Christo loquatur, cum hunc ipsum dicit recentem, & sempiternum; de verbo, & persona diuina, quæ sola eadem, & hic ipse est, utrumque habere in Christo potest, se loqui satis significat: quin de Deo sub Dei nomine dixerat antea, *intemporeus principium recipit temporale*. Nazianz. orat. 38. seu de Natiuit. tempore *vocatum initium sumit*. Nizetas ibi ad ea verba *clamat Ioannes ait: Deum principium ortus assumpsisse* Leo 1. serm. 3. de Pentecost. supra recitatus aiebat: *si primus homo etc. nec sempiternus temporalitatem subiret*. Aug. serm. 2. de Natiuit. qui in principio erat ex Matre *sumpsit principium*: serm. 12. effector temporum *temporalu effectus est*. Qui sanè omnes Dionysium de diuin. nominib. c. 1. vers. med. ita loquentem imitantur: *temporisque prorogationem accepit, qui æternus est*.

5 Respondet Vasquez sensum illius propositionis *Deus est recens* (nil enim aliis respondet) eum esse, *Deus factus est aliquid, quod est recens*. Sed idem dicat de sensu huius *Deus incipit esse*: id est *factus est quod incipit esse*, atque eo sensu proprio admitrat, vt contendimus, utramque. Item, cum id totum *Deus esse* dicatur, quod factum est sensu proprio, admitrat sensu proprio, & Deum recentem, & esse incipientem. At inquit Bernal. sect. 2. §. 2. versu in altero tituli *questio* ea à Patribus absolute non dici de Deo nudè, sed vel designando naturas diuersas, vel ponendo terminos implicatorios ad sonum, vt statim naturarum diuersitas aduertatur, ratione quarum ipsi ea prædicata opposita conueniant. Sed contra: quia mysterij ignaris plus scandali in apertione contradictionis erit ignaris verò satis repugnantia, nomine *Deus* cum inceptio, & initio temporis, & temporalitate ostenditur, vt id ratione humanitatis assumptæ de Deo prædicari cognoscat. Contra secundo: quia, licet ob diuersitatem naturarum ea Patres de Deo opposita prædicent, aut absolute prædicant, quin addant, cum alterum dicunt, secundum naturam diuinam, siue quatenus *Deus* est, quando verò alterum, secundum humanitatem, siue quatenus homo est: quod præstare deberent, si ea à nobis non esse absolute de Deo proferenda do-

cere voluissent. Contra tertiò: quia Patres designata naturarum diuersitate æque, atque vniuersim prædicant de Deo alia ipsi secundum se repugnantia, quæ per omnes absolute de Deo prædicantur, atque hæc est *recens, temporalis, habens, vel sumens initium*, vt videre est in Sophronio vbi proxime §. credo, & de hoc initio, & ante med. aliisque Patribus passim; ergo, & hæc absolute de Deo dici possunt, & ratio generalis pro omnibus est: quia, quæ per idiomatum communicationem de Deo dicuntur absolute, dicuntur verè, & propriè de illo: atque hæc prædicata, sicut & alia, quæ ipsi secundum se repugnant, per idiomatum communicationem de Deo dicuntur, vt iam ostendimus: ergo verè, & propriè de eo absolute dicuntur. Sed tamen monitum Lectorem velim, ne apud mysterij huius ignaros, imò neque Scholasticæ Theologiæ indoctos hanc propositionem *Deus incipit esse*, & similes à Patribus datas vsurpet, ne eis scandalum apponat, non adeò frequentibus, & vitæ vulgo locutionibus.

CERTAMEN III.

Deus incipit esse per idiomatum communicationem enuntiatur.

1 Conclusio hæc meo iudicio omnium est controuersia huius difficillima: est tamen expressa Bernalis vbi proxime num. 34. & tota sect. 1. & licet non adeò in terminis Vvadingo proxime num. 57. §. 2. quarta sub med. Verbo *Sophronius*. Difficultas in eo stat: quia in propositionibus, quibus aliqua per idiomatum communicationem de Deo dicuntur verè, *Deus* pro persona, siue personalitate supponitur, eamque in recto dicere debet, vt d. 1. q. 2. ostendebamus: qui persona, siue personalitas diuina etiam, vt habens Deitatem esse in tempore incipere non potest, sed prorsus ab æterno est. Ex alia verò parte clarè adeò Patres hanc propositionem: *Deus est mortuus*, in qua eadem est prorsus difficultas, veram per idiomatum communicationem esse docent, vt illam inter reliqua communicationis idiomatum exempla recensent, pro vtraque defendenda, vno eodemque labore insudandum Scholasticis erit. Bernal. sect. 1. citata num. 7. versu *Horum omnium ratio*, ad prioris ad sua concreta extra essentialia recurrit, quibus per totam idiomatum communicationem non nimis fauult cucurrit. At ergo sensum esse *Habens extra essentialiter Deitatem*, seu, quod idem est, *homo mortuus est, vel incipit esse*. Concreta extra essentialiter accepta ad communicationem idiomatum indagauit d. 1. q. 2. rursum que impugnet: quia sic non datur vera idiomatum communicatio, sed illusoria: quia diuina solùm de Deo, non de homine, qui extra essentialiter acceptus *Deus* est non homo, & humana de homine non de Deo, qui extra essentialiter acceptus homo est non *Deus*, prædicantur.

2 Sed specialius in re præsentis arguo: quia iuxta hæc doctrinam, vt sibi obiicit Bernal. §. *suboritur dubium*, Verbum *secundæ personæ, vel filius æternus incipit esse, aut mortuus est*, dici verè non posset: Nam homo, qui significatur eis concretis extra essentialiter acceptis, claudit suppositalitem in recto Verbi, & filij, seu secundæ personæ: quare de eo non poterit verificari habere extra essentialiter verbalitatem, filiationem, & secundam personalitatem: hoc autem partim est contra Patres expressè, & ex toto contra ipsum Bernalem. Respondet constitutum adequatum Verbi, & filij, ac secundæ personæ non esse solam personalitatem, aut relationem, sed essentialiam, homini, siue habenti humanitatem, extraessentialiam. Sed contra: quia sola personalitas sine essentia est constitutum personæ, & Verbi, licet eam essentia diuina essentialis cuique personæ sit: at id quod commune est non appellatur personæ constitutum, sed quod

quod speciale est unicuique, ut constat ex controu. de Trinit. d. de constitutione personarum. Imo, & in physicis materia quæ communis compositis est, nullius ratio constitutiva dicitur, sed sola forma. Sed quidquid de hoc sit: vel personalitas secundæ personæ, siue verbalitas, seu ratio specialis Verbi, formaliter differt ab essentia diuina, vel illam includit. Si primum cum homo solum dicat formaliter personalitatem, licet essentia extra essentialis sit, aut personalitas, quam in recto dicit non est extra essentialis ipsi. Si autem personalitas essentialiter in sua formalitate claudit essentiam, homini, qui dicit in recto personalitatem, neque esse extressentialis essentia diuina, ut contendis.

3 Ratio ergo eius locutionis Patrum, *Deus est mortuus subit initium, est recens, seu incipit esse*: & difficultatis eis omnibus propositionibus communis desumi ex eo posse videtur, quod personalitas de suo formali conceptu non claudit esse, siue existentiam, sed existentiam, & entitate essentia, cui identificatur iure identitatis sit ens, & existat: cum autem æternitas, existentiam, & entitatem, siue esse diuinum, ut attributum formaliter consequantur, personalitas præcisè æternitatem minimè habeat formaliter: quare de duratione naturæ, cui formaliter, & præcisè sumpta adiungitur, cuiusque denominationes alias subit censeripotero. Cum autem in hac propositione *Deus est mortuus, incipit esse*, rectum solum dicat personalitatem præcisam, non dicit æternitatem: prædicatum autem illam remouet præcisè in audientium mente, solumque illam ex humanitate, cuiusque duratione censer, non ex propria, & physica intrinseca duratione æternitatis. Sed contra est: inceptioem, & destitioem physicam dicere physicam negationem essendi rei, siue absolutum physicum non esse illius a parte ante, vel a parte post, cui non satisficit eiusmodi præcisionibus metaphysicis. Deinde fallum est personalitatem, licet de suo conceptu formali, non dicat existentiam, siue entitatem posse existere, & esse, atque durare absolute existentia, & duratione humanitatis, cui adiungitur per vnionem.

4 Solida ergo ratio est & planior, inceptioem & destitioem rerum, quæ ante incarnationem dicebat absolutam negationem intrinseci solum, & essentialis esse earum post incarnationem, atque in idiomatum communicatione ex vsu Patrum extensam esse, ut significet etiam negationem absolutam alterius esse non intrinseci, & essentialis, cum quo tamen personalitas, de qua inceptio, vel destitio enuntiantur, vnium suppositum, & personam constituat, ut sic clarius contra Nestorium, vnitatem personæ in Christo docerent, & contra alios non esse phantasticam, sed veram, & substantialem humanitatem assumptam. Nec mirum, quod extensæ à Patribus ex voces ad eiusmodi significationem sint: cum illud esse humanitatis assumptæ, & absolute ac simpliciter esse sit, atque absolute vnium cum personalitate aliena, æquè atque cum propria constituat, ac proinde deesse alienæ, ut sic loquar, naturæ, perinde atque de esse propriæ personalitatis censeatur.

Dices ergo, poterit dici absolute: Deus ante incarnationem non fuit, vel non fuit ab æterno. Respondeo eodem modo argui ex illa propositione ab omnibus admittenda, Deus est mortuus. Respondeo nostras propositiones non licere per negatiuas hæcè resoluere: tum quia ex vsu Patribus, & Scholasticis nunquam fuisse, tum quia ob malignantem negationum naturam scandalosiores sunt, quam per nomina positiua inceptioem, quæ ipso sono ratione alicuius positiui esse extrinseci Deo conuenire demonstrant, quod negationibus non insinuantur.

Obicit Hurtado Deum per communicationem idiomatum non dicens, siue existere: ergo nec per illam dicitur incipit esse. Non vrget: quia prædicata vtrique naturæ communia de neutra per communicationem. R. P. Christoph. de Ortega, de Deo vno & Trino.

nem idiomatum dicuntur: sed quæ ita alteri conueniunt, ut alij non competant: esse autem, & existere, commune vtrique prædicatum est; aut incipere esse ita humanitati conuenit, ut Deitati non conueniat: quare hoc per communicationem idiomatum de concreto Deitatis dici potest, secus illud. Vide solutionem aliam difficultatis huius versatæ à nobis datam d. i. q. 3 cert. 3. n. 6.

DISPUTATIO III.

De reliquis modis loquendi in materia de Incarnatione.

RESOLVIMVS hætenus difficultates omnes, quæ circa modos loquendi per communicationem idiomatum in præsentia materia de incarnatione possent occurrere. Iam de aliis loquendi modis, qui ad idiomatum communicationem non spectant, sed ex aliis pendent principijs singularitatem disputandum erit.

QVÆSTIO I.

An verè, & propriè assumpsisse hominem dicatur Deus?

LOCUTIONIS, modique solum dicendi quæstio hæc inter Catholicos est, quibus planè contra Eusebium, & Nestorium conuenit Dei filium naturam humanam physicam ad seipsum hypotheticam vnione assumpsisse: ita, ut veraque natura, & hominis, & Dei inconfusa, neque altera in alteram conuersa periret non autem assumpsisse humanam personam. Atque id quidem rite, rectèque hac propositione *Deus assumpsit humanitatem*, à Theologis explicatur. An verò itidem eadem Catholica veritas sermonis, & sensus proprietate & rigore, præfixa etiam propositione *Deus assumpsit hominem*, verè proflus, & citra erroris periculum explicetur? in quæstionem vocatur.

CERTAMEN I.

Nonnulla pro disputationis libertate, & expeditione prænotantur.

1 Aduertendum in primis est quæstionis huius (de modo loquendi, ut dixi, inter Catholicos) eò tandem litem totam deuolui: an scilicet, eadē propositione personæ humanæ à filio Dei assumptio significetur, licet physica vnionis (quam tamen negabat Nestorium, qui solum affectiuam Dei, & hominis vniones per excellētia gratiæ dona in Christo admittēbat) seminestorianismus contra fidem Catholicam admittēretur, quatenus duplex cum Nestorio persona in Christo admittitur: Cum autem propositionum proprius sensus è propria vocum, quibus constat, significatione omnino pendeat; in vocis *homo* significatum proprium Theologicum examinandum trahenda lis erit: an personam humanam? An naturam solum? an vtrumquē significet?

2 Aduertendum est secundò nos de hac propositione

RRrr 2 tionē